

УДК: 375.81.45

Ірина Олександрівна Пальшкова,
доктор педагогічних наук, професор,
декан факультету початкового навчання,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

У статті розглянуто формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів в умовах сучасного закладу вищої освіти. Визначено поняття педагогічної компетентності вчителя початкових класів та вивчено можливості формування професійно-педагогічної культури студентів у сучасній вищій школі. Експериментальна програма включала в себе педагогічні задачі, ситуації і проходила у три етапи. На основі діагностування й тестування встановлено рівні сформованості професійної компетентності майбутнього учителя початкової школи, проведено певну роботу щодо їх удосконалення.

Ключові слова: професійна компетентність, професіоналізм, педагогічна культура, майбутній учитель початкової школи.

Професійна компетентність є індикаторами, які дозволяє визначити готовність майбутнього фахівця до розвитку й активної позиції у професійному становленні та формуванні особистісних якостей. Головним показником рівня кваліфікації будь-якого сучасного фахівця є його професійна компетентність.

Сьогодні серед української педагогічної громадськості на сторінках педагогічної преси та у змісті нормативних документів, що регламентують розвиток освітніх процесів, зазначено запровадження компетентнісного підходу. В українському суспільстві на сьогодні залишається питання про конкурентоспроможність спеціалістів в умовах ринкової економіки, стрімких технологічних змін, глобалізації суспільства. Успіх вирішення цієї проблеми безпосередньо залежить від професійної компетентності учителя. Удосконалення рівня професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи – один із основних напрямів реформування сучасної початкової освіти. Саме тому на сучасному етапі модернізації системи освіти в Україні особливою гостротою й актуальністю набувають питання підвищення й розвитку професійної компетентності майбутніх учителів початкової ланки.

Компетентнісний підхід у визначенні цілей і змісту загальної освіти не є новим, оскільки орієнтація на засвоєння умінь і способів діяльності, узагальнених способів діяльності досліджувалася В. Давидовим, І. Лернером, В. Красвським, В. Лозовою, В. Онищуком, В. Паламарчук, М. Скаткіним та іншими науковцями. У психолого-педагогічній літературі накопичено чималий досвід з проблеми компетентності, яка була висвітлена у наукових працях Н. Бібік, О. Біляковської, А. Богуш, Є. Бондаревської, Б. Гершунського, А. Хуторського, А. Щекатунової та ін. Питання професійно-педагогічної компетентності знайшли своє відображення у роботах Л. Васильченко, С. Гончаренка, О. Дубасенюк, М. Дяченко, П. Зеєра, І. Зимньої, О. Пометун, Н. Ничкало, О. Савченко, В. Семиченко, А. Смирнова, С. Шишова,

Р. Шаповал. У психолого-педагогічній літературі, зокрема, в теорії та практиці управління персоналом широко використовуються поняття «компетентність» і «компетенція». У ці поняття вкладається різний сенс, що, безумовно, утруднює як теоретичну розробку питання, так і організацію практичної роботи з оцінки професійної компетентності. Нам уявляється, що це положення пов'язане з перекладним характером джерел, які використовують спеціалісти, у яких ці поняття прирівнюються, що, можливо, відбувається у зв'язку з однаковим звучанням цих слів іноземними мовами.

Мета статті. З'ясувати сутність поняття «педагогічна компетентність учителя початкових класів» та визначити можливості формування професійно-педагогічної культури студентів у сучасній вищій школі. Завдання статті: визначити поняття «професійна компетентність майбутнього вчителя початкової школи», запропонувати етапи формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкової школи.

Запроваджуючи підхід до практики навчання у національній школі, необхідно розібратись у сутності ключових понять і положень такого підходу. Зважаючи на те, що поняття «компетентність» є системним утворенням, можна виокремити такий підхід, запропонований відомим британським психологом Дж. Равеном. На його переконання, компетентність — це *специфічна здібність*, необхідна для ефективного виконання конкретної дії в конкретній предметній сфері, яка охоплює фахові знання, предметні навички, способи мислення, а також розуміння відповідальності за свої дії [6].

Так, В. Лозова зазначає, що компетентність має інтегративну природу, тому що її джерелом є різні сфери культури (духовної, громадянської, соціальної, педагогічної, управлінської, правової, етичної, екологічної тощо), вона вимагає значного інтелектуального розвитку, включає аналітичні, комунікативні, прогностичні та інші розумові процеси [2].

Компетентність у широкому розумінні розглядається як ступінь зрілості особистості, тобто певний рівень її психічного розвитку (навченість і вихованість), що дозволяє успішно діяти в суспільстві. У вузькому розумінні компетентність виступає в якості діяльній характеристики.

Відправним моментом визначення поняття, на нашу думку, може стати інтегрований комплексний підхід, який має спиратися на теорії професійної компетентності, розроблені відомими науковцями з проблем професійної підготовки вчителя В. О. Сластьоніним, Є. М. Шияновим та А. К. Марковою. Структура професійної компетентності педагога розкривається В. О. Сластьоніним і Є. М. Шияновим через педагогічні вміння, а саме поняття «компетентність» визначає єдність теоретичної і практичної готовності вчителя до здійснення педагогічної діяльності [1, 3, 5].

Процесуально-особистісний підхід до компетентності, розроблений А. К. Марковою, розрахований не лише на результативність професійно-компетентної праці вчителя, а й передбачає компетентність як співвідношення в реальній праці професійних знань і вмінь, професійної позиції та психологічних якостей особистості [3]. Узагальнено компетентність розглядається А. К. Марковою як індивідуальна характеристика ступеня відповідності праці вимогам професії. «Професійно компетентною є така праця вчителя, в якій на достатньо високому рівні здійснюються педагогічна діяльність, педагогічне спілкування, реалізується особистість вчителя і досягаються результати навчання та виховання школярів» [3].

Основні сфери діяльності вчителя в структурі професійної компетентності А. К. Маркова аналізує через такі складники: а) професійні (об'єктивно необхідні) психологічні і педагогічні знання; б) професійні (об'єктивно необхідні) педагогічні вміння; в) професійні психологічні позиції, настанови вчителя, яких вимагає педагогічна професія; г) особистісні якості [3]. При цьому вона підкреслює, що питома вага окремих складники професійної компетентності може бути нерівноцінною. Пріоритетними, з позиції вченого, є ті складники професійної компетентності, які свідчать про результати педагогічної праці.

Здійснюючи понятійне порівняння термінів «професіоналізм» і «компетентність», вона наголошує, що людина може бути професіоналом у своїй сфері, але не бути компетентною у вирішенні всіх професійних питань. Тому доцільно вивчати окремі сторони професійної компетентності фахівця, серед яких етична має переважаче значення [2], оскільки передусім моральні цінності й настанови визначають мету, стратегію і тактику педагогічної дії.

Для нашого дослідження особливо важливі висновки А. К. Маркової стосовно того, що домінуючим блоком професійної компетентності вчителя є такі системні характеристики:

- мотивація (спрямованість особистості та її види);

- якості (педагогічні здібності, характер і його риси, психологічні стани і процеси);
- інтегральні характеристики особистості (педагогічна самосвідомість, індивідуальний стиль, креативність) [3].

Під професійною компетентністю педагога розуміють особистісні можливості вчителя, вихователя, педагога, котрі дозволяють йому самостійно та достатньо ефективно вирішувати педагогічні завдання, що сформульовані ним або адміністрацією освітньої установи. Для цього необхідно знати педагогічну теорію, вміти та бути готовим застосовувати її на практиці. Отже, під «педагогічною компетентністю учителя» можна розуміти єдність його теоретичної та практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності [4, с. 40].

Так, Л. Карпова вважає, що професійна компетентність викладача є складним індивідуально-психологічним утворенням на засадах теоретичних знань, практичних умінь, значущих особистісних якостей та досвіду, що зумовлюють готовність педагога до виконання педагогічної діяльності та забезпечують високий рівень її самоорганізації. Компетентність викладача не має вузько професійних меж, оскільки від нього вимагається постійне осмислення розмаїття соціальних, психологічних, педагогічних та інших проблем, які пов'язані з освітою [4, с.14].

Можна визначити професійну компетентність як ступінь відповідності характеристик колективу (персоналу) переліку вимог, які пред'явлені цій професії. Компетентність конкретної людини – це його професіоналізм, тобто людина може бути професіоналом у цілому у своїй галузі, але не бути компетентною у вирішенні всіх професійних питань.

При аналізі наукових джерел, зіткнулися з визначеннями, які характеризують компетентність з погляду володіння знаннями, вміннями, навичками (ближче до поняття «кваліфікація»): компетентність – володіння знаннями, котрі дозволяють судити про щось, висловлювати важливу, авторитетну думку.

Компетентність фахівця можна представити як комплекс професійних знань, умінь, відносин, професійних якостей особистості. Вважаємо, що професійна компетентність майбутнього учителя початкової школи є чинником підвищення якості освіти й включає професійно-змістовний, технологічний і професійно-особистісний компоненти. Професійно-змістовний компонент передбачає наявність у педагога знань з предмета, який він викладає, суміжних дисциплін, з дисциплін, що виражають квінтесенцію спеціальності, якими оволодіває студент, теоретичних знань з основ наук, котрі створюють особистість людини, що забезпечує усвідомленість при визначенні педагогом змісту його професійної діяльності з виховання, навчання та освіти учнів. Технологічний компонент включає професійні знання, апробовані в дії, тобто вміння. Забезпечують цей компонент інформаційно-інноваційні технології, які ґрунтуються на комплексному діагностико-дослідницькому осмисленні

педагогічної ситуації і перспективному її прогнозуванні. Професійно-особистісний компонент включає особистісні здібності та творчі здібності.

Результати експерименту, що *констатує*, показали: недостатній рівень володіння педагогічною теорією, низький рівень творчих здібностей, середній рівень зацікавленості в оволодінні педагогічною наукою, низька активність на заняттях з педагогічної дисциплін. Такі результати пов'язані з відсутністю у програмі розвитку творчих здібностей, а, як наслідок, бракує часу для рішення такого роду завдань. Матеріал не містить цікавої інформації, а задачі в підручнику вимагають лише імітаційних і репродуктивних умінь, вправи побудовані лише на переказі дій учасників.

В основу формувального етапу експерименту було покладено дослідно-експериментальна програма з використання педагогічних задач, ситуацій як засобу формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи:

1 етап передбачав формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи в процесі вивчення першокурсниками курсу «Вступ до спеціальності», введення додаткової інформації до курсів «Загальна педагогіка» (II курс), «Основи педагогічної майстерності» (III курс), проведення факультативів: «Педагогічна культура» «Професійна компетентність учителя початкової школи» (IV курс), а також позааудиторної роботи зі студентами. До експерименту було залучено 250 студентів.

2 етап. До основних/базових курсів було введено завдання з педагогічної практики (II, III курси) з метою формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

3 етап. Передбачав проведення на IV курсі спецсеминару «Методика формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи» та програму з педагогічної практики студентів IV курсу та магістрів.

В експериментальних групах кожне заняття акцентувалося на засвоєнні інформації про сутність професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи та її компонентів, організовувалася діяльність, яка сприяла їх розвитку: постійний діалог, розв'язування задач і вправ, вирішення ситуацій, аналіз явищ і процесів, їх оцінювання. Семінарські, практичні заняття включали різні форми та методи навчання; проведення занять в ігрових формах; роботу з педагогічним словником; підготовку рефератів і повідомлень; фрагментарне або повністю самостійне проведення студентами занять; аналіз і оцінювання проведеного заняття експертами. Поза аудиторна робота була спрямована на виконання системи завдань у процесі педагогічної практики; стимулювання студентів до дій щодо саморозвитку самовдосконалення, на організацію професійно-пізнавальної роботи в групі, на факультеті, в університеті. Ця робота переслідувала цілі: формування мотиваційної основи діяльності;

засвоєння студентами системи цінностей; залучення їх у ситуації практичної дії; створення сприятливого мікроклімату на заняттях; стимулювання до самовдосконалення.

На кожному із запропонованих етапів передбачав формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи на засвоєння педагогічних цінностей, визначення їх джерел та значущості для професійної діяльності. З цією метою зміст і структуру занять будували відповідно до основних компонентів професійної компетентності; орієнтували педагогічний процес на суб'єктивну позицію студента як носія цінностей; формували позитивну мотивацію; створювали сприятливий емоційно-психологічний мікроклімат на заняттях. Прагнули до того, щоб кожен студент почувався комфортно на заняттях, відчував успіх і задоволення від діяльності, позитивні емоції, прямим навіюванням вселяли впевненість у власні здібності й можливості, вчили знімати напругу за допомогою тренінгів, вправ, розв'язання ситуацій, а також створювали умови для доброзичливих стосунків, використовували гумор, включали студентів до ігрової діяльності. Здійснювалося також формування гуманних цінностей і ціннісного ставлення до навчання й освіти. Передбачали орієнтацію студентів на майбутню професійну діяльність з використанням профорієнтаційних завдань і аналізу педагогічної діяльності як власної, так і вчителів. Обов'язковим елементом цього етапу була робота зі самовдосконалення, тобто студенти вчилися діагностувати притаманні їм властивості, набували вміння складати програми вдосконалення своєї особистості

У процесі занять формували вміння педагогічної техніки, що сприяло створенню професійного іміджу на основі ознайомлення з правилами етикету, виконання вправ і проведення тренінгів, педагогічних імпровізацій. На основі діагностування й тестування встановлювалися рівні сформованості властивостей майбутнього учителя початкової школи, проводилася певна робота щодо їх удосконалення. На цьому етапі відбувалася реалізація всіх функціональних компонентів при дотриманні визначених у дослідженні педагогічних умов.

Третій етап передбачав формування спрямованості майбутніх учителів на засвоєння педагогічних цінностей (цілі, мотиви, знання, технології, властивості, відношення), які складають зміст професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи, усвідомлення необхідності оволодіння нею. Цього можна досягти за умови узгодження цілей навчання з мотиваційно-ціннісною основою навчальної діяльності студентів.

Починаючи з першого ж заняття на першому курсі, прагнули до того, щоб на протязі вивчення дисциплін педагогічного циклу сформувати:

- систему знань про педагогічні цінності;
- сформувати потребу в набутті цих знань.

З цією метою було запропоновано такі ситуації: (Нам це дуже потрібно, тому що...; Я повинен цього досягти, тому що...), наповнювали ціннісним

змістом предметні дії, добирали такі педагогічні впливи, таку педагогічну технологію, яка сприяла позитивному емоційно-психологічному мікроклімату.

При вивченні курсу «Педагогіка» здійснювався постійний контроль за рівнем якості знань студентів. Проводилися такі методи і форми, як: заняття-гра, прес-конференція, заняття-заочна екскурсія, диспут тощо. На практичних заняттях було запроваджено такі вправи, як: «Пізнання», «Створення», «Перетворення», «Використання в новій якості» трьох рівнів складності. Завдання *початкового* рівня складності. Наприклад приведення прикладів зі свого шкільного життя. Завдання *середнього рівня* складності. Скласти вправа з наданими словами, дати визначення явищу або предметові та ін. Завдання *високого* рівня складності. Наприклад, вирішити задачі з застосуванням нестандартних рішень, висловлень, виступ із проблемними питаннями тощо.

Аналіз ефективності реалізації системи педагогічних ситуацій, задач дозволив зафіксувати позитивні кількісні і якісні зміни рівня професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи. Після експерименту показники сформованості професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи були такими: низький рівень зовсім був відсутній, а показник

високого покращився майже на 50%. Експериментально робота показала, що при використанні індивідуальних ситуацій, вправ, задач знімається напруга студентів, страх перед аудиторією і викладачем; формується позитивний емоційний настрій; підвищуються знання з педагогічних дисциплін.

Аналіз експериментального матеріалу довів залежність між впровадженням в освітній процес педагогічних ситуацій, вправ, задач і формуванням професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи. Було встановлено, чим різноманітні і цікаві педагогічні задачі, ситуації, тим активніше студенти їх виконують, а отже, формується професійна компетентність майбутніх учителів початкової школи. Компетентність фахівця можна представити як комплекс професійних знань, умінь, відносин, професійних якостей особистості. Професійна компетентність майбутнього учителя початкової школи є чинником підвищення якості освіти й включає професійно-змістовний, технологічний і професійно-особистісний компоненти. *Перспективи.* Проведене дослідження не вичерпує змісту проблеми, що вивчається. Надалі ця робота вимагає розробки конкретних ситуацій, які носять особистісний характер у розвитку професійної культури майбутніх фахівців.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Карпова Л. Г. Сутність професійної підготовки викладача / Л. Г. Карпова // Педагогічна підготовка викладачів вищих навчальних закладів: Матеріали міжвузівської науково-практичної конференції. – Харків: ОВС, 2002.– 164 с.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : “К.І.С.”, 2004. – 112 с.
3. Лозова В. І. Формування педагогічної компетентності викладачів вищих навчальних закладів освіти / В. І. Лозова // Педагогічна підготовка вищих навчальних закладів: Матеріали міжвузівської науково-практичної конференції. – Харків: ОВС, 2002.– 164 с.
4. Маркова А. К. Психологический анализ профессиональной компетентности учителя / А. К. Маркова // Сов. педагогика. – 1990. – № 8. – С. 82–88.
5. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентісного підходу в досвіті зарубіжних країн / О. І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. – Київ, 2004. – С. 16–25.
6. Равен Дж. Педагогическое тестирование: Проблемы, заблуждения, перспективы / Дж. Равен; Пер.с англ. – М., 2001. –142 с.
7. Савченко Л. О. Основи проектувальної компетентності майбутнього вчителя технології / Л. О. Савченко // Збірник наукових праць. Педагогіка вищої та середньої школи. – Кривий Ріг : КДПУ, 2010. – Вип. 30. – С. 53–58.

REFERENCES:

1. Karpova, L. H. (2002). Sutnist profesii noi pidhotovky vykladacha [The essence of teacher training]. *Pedahohichna pidhotovka vykladachiv vyshchikh navchalnykh zakladiv*. – *Pedagogical training for teachers of higher educational institutions: Proceedings of the interuniversity scientific and practical conference*. Kharkiv: OVS [in Ukrainian].
2. Ovcharuk, O. V. (Eds.) (2004). *Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovi dosvid ta ukrainski perspektivy: Biblioteka z osvitoi polityky [Competence-oriented approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives: Library for Educational Policy]*. K.: “K.I.S.” [in Ukrainian].
3. Lozova, V. I. (2002). Formuvannia pedahohichnoi kompetentnosti vykladachiv vyshchikh navchalnykh zakladiv osvity [Formation of teachers’ pedagogical competence at higher educational institutions]. *Pedahohichna pidhotovka vyshchikh navchalnykh zakladiv – Teacher training at higher educational establishments: Proceedings of the interuniversity scientific and practical conference*. Kharkiv: OVS [in Ukrainian].
4. Markova, A. K. (1990). Psykholohicheskyi analiz professyonalnoi kompetentnosti uchytelia [Psychological analysis of teacher’s professional competence]. *Sovetskaya pedagogika – Soviet Pedagogy*, 8, 82–88 [in

- Russian].
5. Pometun, O. I. (2004). Teoriia ta praktyka poslidovnoi realizatsii kompetentisnoho pidkhotu v dosviti zarubizhnykh krain [Theory and practice of consistent implementation of the competence-oriented approach in the experience of foreign countries]. *Kompetentnisnyi pidkhot u suchasni osviti: svitovi dosvid ta ukraïnski perspektivy – Competence-oriented approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives*. Kyiv [in Ukrainian].
 6. Raven, J. (2001). *Pedagogicheskoe testirovanie: Problemy, zabluzhdeniya, perpektivy* [Pedagogical testing: Problems, delusions, prospects]. (Trans.). M. [in Russian].
 7. Savchenko, L. O. (2010). Osnovy proektivalnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia tekhnolohii [Fundamentals of design competence of the future teacher majoring in technology]. *Pedahohika vyshchoi ta serednoi shkoly – Pedagogy of higher and secondary school, 30, 53–58*. Kryvyi Rih: KDPU [in Ukrainian].

Ирина Александровна Пальшкова,
доктор педагогических наук, профессор,
декан факультета начального обучения,
Государственное учреждение «Южноукраинский национальный
педагогический университет имени К.Д. Ушинского»,
ул. Старопортофранковская, 26, г. Одесса, Украина

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОЙ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ

В статье рассмотрены вопросы формирования профессиональной компетентности будущих учителей начальных классов в условиях современного высшего учебного заведения. Определено понятие педагогической компетентности учителя начальных классов и изучены возможности формирования профессионально-педагогической культуры студентов в современной высшей школе. Задачи статьи: определить понятие «профессиональная компетентность будущего учителя начальной школы», предложить этапы формирования профессиональной компетентности будущего учителя начальной школы. Главным показателем уровня квалификации любого современного специалиста является его профессиональная компетентность. Компетентность специалиста можно представить, как комплекс профессиональных знаний, умений, личностных, профессиональных качеств. Экспериментальная программа включала в себя педагогические задачи, ситуации и проходила в три этапа. На основе диагностики и тестирования устанавливались уровни сформированности профессиональной компетентности будущего учителя начальной школы, проводилась определенная работа по их усовершенствованию.

Анализ эффективности реализации системы педагогических ситуаций, задач позволил зафиксировать положительные количественные и качественные изменения уровня профессиональной компетентности будущих учителей начальной школы. После эксперимента показатели сформированности профессиональной компетентности будущих учителей начальной школы повысились, очень низкий уровень совсем отсутствовал, а показатель высокого улучшился почти на 50%. Экспериментальная работа показала, что при использовании индивидуальных ситуаций, упражнений, задач снимается напряжения студентов, страх перед аудиторией и преподавателем; формируется положительный эмоциональный настрой; повышаются знания по педагогическим дисциплинам.

Анализ экспериментального материала показал зависимость между внедрением в учебный процесс педагогических ситуаций, упражнений, задач и формированием профессиональной компетентности будущих учителей начальной школы. Было также установлено, что чем разнообразнее и интереснее педагогические задачи и ситуации, тем активнее студенты их выполняют, а значит, лучше формируется профессиональная компетентность будущих учителей начальной школы. Компетентность специалиста можно представить как комплекс профессиональных знаний, умений, отношений, профессиональных качеств личности. Профессиональная компетентность будущего учителя начальной школы является фактором повышения качества образования и включает профессионально-содержательный, технологический и профессионально-личностный компоненты. Проведенное исследование показало большое значение внедрения результатов в практику современной высшей школы, но не исчерпывает содержания изучаемой проблемы. В дальнейшем эта работа требует разработки конкретных ситуаций, которые носят личностный характер в развитии профессиональной культуры будущих учителей начальной школы.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, профессионализм, педагогическая культура, будущий учитель начальной школы.

Iryna Oleksandrivna Palshkova,
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Dean of the Faculty of Primary Education,
“South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushinsky,”
26 Staroportofrankivska Str., Odessa, Ukraine

FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE FOR NATIONAL INSTITUTIONAL TEACHERS IN THE CONDITIONS OF MODERN HIGH SCHOOL

In the article the issues concerning the formation of professional competence of the future primary school teachers under the conditions of modern higher educational establishment are considered. The concept of the pedagogical competence of the primary school teacher is defined and the possibilities enabling the formation of the students' professional and pedagogical culture in the modern higher school are studied. The aim of the article is to define the concept “professional competence of the future primary school teacher” improving the level of professional competence of future primary school teachers which is one of the main areas for reforming modern primary education. That is why, at the current stage of modernization of the education system in Ukraine, issues of increasing and developing the professional competence of future primary school teachers are becoming particularly acute and urgent. It seems to be important to propose the stages of forming the professional competence of the future primary school teacher. The main indicator of the qualification level of any modern specialist is his / her professional competence. The competence of a specialist can be represented as a complex of professional knowledge, skills, personal, professional qualities. The experimental program included pedagogical tasks, situations and was held in three stages. On the basis of diagnostics and testing, the levels of the formation of the professional competence of the future primary school teacher were designated, particular work aimed at improving them was carried out.

The analysis of the experimental material proved the relationship between the introduction of educational processes, pedagogical situations, exercises, tasks and the formation of professional competence of the future primary school teachers. It was found that the more various and interesting pedagogical tasks, situations are, the more active the students perform them; therefore, the professional competence of the future primary school teacher is better formed. The competence of a specialist can be represented as a complex of professional knowledge, skills, relationships, professional qualities of an individual. The professional competence of the future primary school teacher is a factor in improving the quality of education and includes profession- and content-centred, technology-oriented, profession- and person-oriented components. The conducted research has shown the importance of introducing the results into the practice of modern high school, but it does not exhaust the content of the problem being studied. In the future, this work requires the development of specific situations that are person-centred in the development of professional culture of future professionals.

Key words: professional competence, professionalism, pedagogical culture, future primary school teacher.

Подано до редакції: 10.01.2018 р.

Рекомендовано до друку: 18.01.2018 р.

Рецензент: д.пед.н., професор А. М. Бозуш